

izdajateljski svet, so posamezna dela v Knjižnici Glasnika SED urejali različni uredniki in urednice, tehnično urejanje pa je potekalo pri *Glasniku*. Izid vsake številke *Glasnika* je bil za nas vedno neke vrste praznik, ki ga je fakultetni del uredništva vedno obeležil najmanj z nekoliko daljšimi »kavami« in razpravo v bližnjem bifeju. Iz leta v leto smo pri-

dobivali nove naročnike, tudi iz drugih strokovnih okolij, kar je bil dokaz aktualnosti *Glasnika* in tudi njegovih knjižnih izdaj. Med naročniki so bili tudi študentje, saj smo jim pogosto poudarjali, da sodijo objave v *Glasniku* in Knjižnici Glasnika SED med tudi izpitno literaturo!

MOJE VIDENJE GLASNIKA NEKOČ

Marko Terseglav (urednik *Glasnika SED* 1982–1985, urednik Knjižnice Glasnika SED 2000–2004)

Prvi urednik *Glasnika SED* Janez Bogataj je sprožil oblikovno in vsebinsko »revolucijo«, ki smo jo uredniki za njim skušali nadaljevati in nadgrajevati. Misel stalnica v času mojega urednikovanja je bila, da bi bil *Glasnik* res glas vseh etnologov, informacijski bilten Slovenskega etnološkega društva (SED) in strokovni časopis. Ker je izhajal štirikrat letno, naj bi postal tudi najzažurnejša etnološka strokovna publikacija, odprta za vse, še posebej pa za mlade etnologe, ki takrat za objave svojih člankov niso imeli toliko možnosti kot danes. Isti misli sem sledil tudi kot urednik Knjižnice Glasnika SED, v katero sem hotel zajeti najboljše etnološke diplomske in magistrske naloge in take monografije, ki bi jih lahko kot učno gradivo uporabljali študentje etnologije in kulturne antropologije.

Ker je *Glasnik* izhajal periodično, smo začeli objavljati kroniko dogodkov v društvu in dela posameznih članov (sestanki, posvetovanja, razstave itn.), in to po dnevih, tednih, mesecih. Tako smo dobili celovit pregled, kaj se je na etnološkem področju dogajalo po celi Sloveniji in v zamejstvu. Nismo popisovali le društvenih dejavnosti, čeprav je bilo teh največ, ampak smo želeli javnosti pokazati prizadevanja vseh etnologov v ustanovah in tistih zunaj njih. Kroniki so ob koncu leta sledila še poročila etnoloških ustanov in v njih zaposlenih etnologov. S tem smo ustvarili res obširen pregled našega dela. Kronika in poročila pa so pozneje postala tudi kašipot predlagateljem in tudi sami Komisiji za Murkova priznanja.

Zanimiva in med kolegi dobro sprejeta je bila tudi rubrika Zgodovina etnologije v slikah in zdi se mi, da bi bilo o njej spet dobro razmišljati.

Med mojim urednikovanjem sem si zadal še neuresničeno nalogo spodbuditi živo in sprotno etnološko »novinarstvo« – člani naj bi objavljali intervjuje, kolumne, ocene dogodkov in poročali o razpravah v ožjih etnoloških krogih, o drugačnih mnenjih, torej v živo zajemali vsakdanje etnološko vrenje. Po nekaterih društvenih sestankih, simpozijih, polemikah se

je izkazalo, da imajo člani še dodatna videnja in mnenja, ki jih niso mogli javno predstaviti, zato smo jih hoteli zajeti v *Glasniku*. Vedel sem, da člani niso najbolj pišoči, zato sem si želel njihova mnenja pridobiti z »živim novinarstvom« in jih vključiti v *Glasnik*. Žal ni šlo. Zato pa je bila želja vsakega urednika *Glasnika*, da objavi čim popolnejše diskusije z različnih etnoloških srečanj, simpozijev itn., tudi vse polemike. Uvedli smo zvočno snemanje vseh diskusij, ki smo jih potem lahko celostno objavili v *Glasniku*, kar je bilo še posebej pomembno, sploh v 80. letih, ko je bil SED glavno gibalno vsega etnološkega dogajanja pri nas in smo poleg s posvetovanji in srečanji nadaljevali tudi z vsakotedenskimi tematskimi sestanki v Glasbenonarodopisnem inštitutu. Takrat je bilo živo tudi interdisciplinarno sodelovanje ter spoznavanje med etnologijo in humanističnimi in družboslovnimi vedami, ki jih je pričel SED (etnologija in ... arhitektura, antropologija, slavistika, folkloristika, zgodovina itn.). Vse to smo zabeležili v *Glasniku* ali v Knjižnici Glasnika SED, ki je tudi prvič v etnološki zgodovini Slovenije in Jugoslavije vnaprej, tj. pred kongresom objavila vse referate (tako tudi za simpozij o Štreklju in Murku), zato da bi bila posvetovanja res posvečena le razpravi, ki je bila pozneje tudi objavljena. Želja je bila, da bi objave, predvsem v *Glasniku*, odsevale različna mnenja, »šole« in vse metodološke smernice. V živih diskusijah in tudi v *Glasniku* sem celo sam »provociral« navzoče oziroma bralce, saj sem hotel pridobiti različna mnenja in poglede, pa tudi priti so spoznanja, kako različne »šole« znajo utemeljevati in zagovarjati svoje ideje in jih strokovno podkrepiti. Moram reči, da tovrstne diskusije in tudi strokovne polemike danes pogrešam. Polemiko danes razumemo, in tudi v drugih strokah je enako, kot »napad« na določeno osebo, strokovno izzivanje pa imamo za napadalnost, ne pa kot razjasnjevanje morebitnih strokovnih dilem. Zato se zapiramo, strokovne diskusije pa zamirajo, kar je škoda. Ostale so le kuloarne debate osebnostne narave. A z »živim novinarstvom« bi tudi te lahko objavili.

* Marko Terseglav, dr. etn., upok. zn. svet., Rimska 25, 1000 Ljubljana; marko.terseglav@gmail.com.

S financiranjem *Glasnika* so bile vedno težave. V »mojem« času smo se na kulturnih skupnostih celo borili za preživetje in obstoj. Da smo strokovno glasilo rešili finančnih in birokratskih zank, smo ob zavedanju, da *Glasnik* nujno potrebujemo, uredniki postali tudi »tehnični uredniki«, oblikovalci, lektorji, kurirji, lepilci znamk in razpošiljalci, hkrati pa še »animatorji« etnologov, da so pošiljali prispevke. Včasih sem si govoril, da mi je *Glasnik* uničil hrbtenico, ko

sem ga nosil na pošto, in tam sem včasih tudi sam kupil pismenske ovojnice, da sem ga lahko razposlal. A to me ni motilo, z vsako izdano številko me je kot urednika bolj motilo to, da smo etnologi nepismeni. O stroki in društvenem delu sicer veliko govorimo in razmišljamo, a o tem premalo (za) pišemo. Spet bi tu pomagalo le »živo« in morda »bezajoče« novinarstvo, da bi iz kolegov izbezali njihova mnenja in poglede.

SPOMINI NA ANALOGNO DOBO TISKARSKE TEHNOLOGIJE

Naško Križnar (urednik *Glasnika SED* 1985–1990)

Ob spominjanju na moje urednikovanje *Glasnika SED* mi najprej pride na misel ugotovitev, da sem bil verjetno zadnji urednik, ki so mu v tiskarni besedila postavljali s svinčnimi črkami, slike pa kliširali na cinkovo ploščo. Odtise je oblikovalka razrezala in postavila v t. i. »špegu«, ki je odtisnjen prišel v korekture. Nato so naše popravke spet popravili v svinčenem stavku. To je bil silno impresiven delovni proces nastajanja publikacije, ker je vključeval veliko vmesnih postopkov, ki so danes vsi skriti v računalniku, tedaj pa so se odvijali fizično pred nami kot kakšen delovni spektakel. Pri tem mi je bila v največjo pomoč Cveta Stepančič, arhitektka in oblikovalka. Sprva je bila blizu, v pisarni SAZU, pozneje pa se je preselila na Kras. Omenjeni tiskarski postopek je zahteval, da sem se moral osebno oglasiti pri njej, da sva dorekla korekture, oblikovanje, naslovnico itn. Prava telovadba! Zato smo bili uredniki vedno v dobri fizični kondiciji. Če ne k Cveti na Kras, sem pa moral hoditi s korekturami v tiskarno k stavcu. Najhuje je bilo to, da v korigirani svinčeni postavitvi ni bilo več mogoče manipulirati z besedili in slikami, vstavljati novih fotografij, jih premeščati ipd. Upam, da sem s svojim spominjanjem nagovoril bralke in bralce digitalne dobe, da bodo empatično dojemali stare medijske tehnologije, da ne rečem kulture, ki je zdaj zgodovina. Oblikovalka mi je pomagala uresničiti tudi zamisel o manjšem formatu *Glasnika*, ki se je potem obdržal, vsaj mislim, še v mandatu moje naslednice v urednikovanju *Glasnika* Majde Fistrove. Sprememba formata se mi je zdela takrat nujna. Po eni strani je naredila publikacijo bolj kompaktno in je kljub tankim platnicam na knjižni polici stala pokonci, po drugi strani pa sta manjši format in malce bolj dodelana podoba izničila občutek, da držiš v roki interno glasilo, ki si ga dobil ob pogledu na prejšnje tanke številke *Glasnika* v formatu A4. Za zmanjšanje formata smo torej imeli argumente, medtem ko jih za vnovično povečanje ni bilo prav veliko, razen če je bil argument želja uredništva, da zaznamuje svoj mandat. Resnici na ljubo je sedanja oblika *Glasnika*, ko se je ta odebelil, spet dokaj funkcionalna in *Glasnik* spet stoji pokonci na knjižni polici. Dodal bi le, da je »moj« stal bolje.

V ozadju oblikovnih sprememb je bila želja, da bi *Glasnik* postal tehtnejša publikacija, ki bi lahko nekaj pomenil tudi ljudem zunaj etnološke srenje. Ni želel več samo obveščati članov Slovenskega etnološkega društva o dogajanju v stroki, pač pa je želel o tem dogajanju in dosežkih obveščati tudi širšo (strokovno) javnost. Tehtnejše razprave so bile jasne kot prej ločene od poročil, recenzij in obvestil. V prejšnjih *Glasnikih* so uredniki na koncu publikacije oblikovali (sramežljivo) rubriko Contents, v kateri so bili objavljeni povzetki nekaterih člankov v angleščini. Mi (s čimer mislim na naše uredništvo) pa smo uvedli prakso, da imajo vsi tehtnejši članki krajše ali daljše povzetke v tujem jeziku. To je pozneje vodilo k zamisli o mednarodnih številkah *Glasnika*, ki pa smo jo uresnili samo v četverni številki letnika 1988. Mednarodna izdaja *Glasnika* bi namreč potegnila za sabo številne spremembe, ki jih takrat nismo zmogli, na primer mednarodni uredniški odbor, recenziranje prispevkov in večje stroške za kakovostno prevajanje.

Do prve v celoti angleške četverne številke *Glasnika* je prišlo po zagrebškem kongresu IUAES leta 1988. Tam sem bil organizator simpozija Visual research strategies – Visual anthropology in the 80s. Z Jayem Rubyjem, prvim urednikom revije *Visual Anthropology*, prve mednarodne periodične publikacije Komisije za vizualno antropologijo, sva si razdelila referate s simpozija za objave v »svojih« publikacijah. V naši mednarodni številki je bilo objavljenih osem referatov znanih vizualnih antropologov, s katerimi sem obdržal stike do konca svojega službovanja v Avdiovizualnem laboratoriju ZRC SAZU. Ti stiki so pozneje koristili tudi mojim kolegom na področju etnografskega filma. Vplivali so na razvoj vizualne antropologije in etnografskega filma v Sloveniji, na razvoj Poletne šole vizualnega in na razvoj festivala Dnevi etnografskega filma, kjer smo prvo Plaketo Nika Kureta podelili prav dvema znanecema z zagrebškega simpozija, Asenu Balikciju in Allison Jablonko. Izkušnje z organiziranjem mednarodnega simpozija vizualne antropologije so mi pozneje zelo koristile pri organiziranju številnih znanstvenih konferenc.

* Naško Križnar, dr. etn., upok. zn. svet., Križnarjeva 2, 4000 Kranj; nasko@zrc-sazu.si.